

Emlékezés Mécs Lászlóra
(1895 – 1978)

Mécs László nevével először az 1960-as évek elején találkoztam – talán 10–12 évesen – szülővárosomban, Ungváron. Ma is él emlékezetemben annak a kora nyári reggelnek a szomorúsága, amikor a zuhogó eső miatt az aznapra tervezett osztálykirándulás elmaradt, és helyette tanítás volt az iskolában. A napokig tartó izgatott készülődés után csalódott voltam, sírtam is, és ekkor nagyapám – hogy szomorúságomat enyhítse – leemelt a polcra egy könyvet, kezembe adta, hogy olvassam fel belőle *A kirándulás elmaradt* című verset. A vacsoraasztal körül ülő család hallgatott, és én mai napig emlékszem ezekre a sorokra:

„...hogy megjött a virradat.
esett... s a szép majális elmaradt.

*...Iskolaudvar. Az eső pereg,
az éggel együtt sír száztíz gyerek.
Ki érti Istent? Titkos terveit?
Miért ríkatja meg kedvenceit? ...*

*...Most millió vetésnek szomszárja van,
Ezer erdőnek szomszárja lombja van,
Sok-sok szegénynek kenyérgondja van
S az Istennek mindenre gondja van...”*

Lecke volt ez lírai megfogalmazásban: egy felsőbb akarat felülírhatja gyermeki terveinket – „elázik közben egy kirándulás, sok öröm-sátor, ábránd, kacagás” –, amikor az emberek élete, mindennapi kenyere a tét.

Azóta sok-sok év telt el. A régi, Mécs László által dedikált verseskötet nincs már meg, több más értékes könyvvel együtt a gyakori költözködések áldozata lett. A premontrei szerzetes, költő versei és személye azonban sokszor volt beszédtema családjamban. Nagyapám közeli ismeretségben, sőt baráti kapcsolatban volt vele. Anyámtól tudom, hogy Mécs László többször is ellátogatott az Ungvárhoz közeli Kereknyére, ahol nagyapám görögkatolikus papként teljesített szolgálatot, és lelkigyakorlatra hívta meg a költőt. Óriási népszerűségnek örvendett, a fiatalok (főleg a lányok és menyecskék) tömegesen vettek részt a 2–3 napos, templomban eltöltött lelkigyakorlaton, mivel Mécs László kitűnő szónok, előadó (és nem utolsósorban igen jó megjelenésű férfi!) volt. 1923-ban Ungváron jelent meg első verseskötete, a *Hajnali harangszó*, mely a kárpátaljai magyarok, sőt a magyarul tudó, főleg görögkatolikus ruszinok körében is sikert aratott, és a korabeli kritika szintén elismeréssel fogadta. Szorosan kötődött Kárpátaljához, egyebek közt tagja és irányítója volt az ungvári Gyöngyössi Irodalmi Társaságnak is.

Újraolvasom a fent idézett költeményt – immár az interneten –, és felsejlik bennem egy gondolat: Bár az utolsó sorokkal a költő a nagy világegésre utal, talán a mostani pandémiás időkben „*mink is így jártunk...*”, hasonlóan érzünk, szorongunk, kesergünk a bezártságban veszteségeink felett, mint az egykori kisdíjak az elmaradt kirándulás miatt:

*„Akartunk menni szebb jövő felé
s vihar-sövény állt lábaink elé.
Isten küldött egy véres felleget,
vérzapor hullott, sírtunk eleget,
eláztatta az öröm-sátrakat,
zokogás rázott gyávját, bátrakat.*

*Új szebb tavaszba, mint a madarak,
készültünk s a majális elmaradt.
Ki érti Isten titkos útjait!
Kedvenceit miért ríkatja itt?”*

Miért történik mindez: háborúk, járványok, emberáldozatok? A kérdőjel ma is időszerű, a kérdés elgondolkodtató, mint ahogy az a tény is, hogy míg olvasói rajongtak érte, a hivatalos kritika Mécs László munkásságát másodrangú irodalomnak minősítette. Életszemlélete, verseinek erkölcsi üzenete miatt hosszú évtizedeken keresztül kirekesztett költő volt a magyar irodalomban. Megítélése az 1960-as években változott meg, amikor Szalatnai Rezső és Fábry Zoltán kiálltak a méltatlanul agyonhallgatott költő mellett.

Mécs László 1978. november 9-én Pannonhalmán halt meg. Temetésén *Meteor* című versével búcsúztatták, melyben emberi, költői és papi küldetését fogalmazza meg:

*„Egy ismeretlen, ősi fényű
örök Titoktól elszakadtan,
küldöncnek jöttem, s eltűnök majd,
ha üzenetem általadtam.”*

Kassa, 2020

Duncsák Mária

Mécs László – eredeti nevén *Martoncsik József* – (Hernádszentiván, 1895. január 17. – Pannonhalma, 1978. november 9.) Corvin-koszorús magyar premontrei szerzetes, költő, lapszerkesztő.

Falusi tanító fia. Középiskolai tanulmányait Kassán végezte el. 1913–14-ben a **Budapesti Tudományegyetem** magyar–latin szakos hallgatója lett. 1914-ben belépett a **premontrei rendbe**. 1915-től jelentek meg **versei**. 1916-ban a rend tanárjelöltjeként folytatta tanulmányait. 1918-ban **pappá** szentelték **Jászóváron**. A **felvidéki** premontrei gimnáziumok megszűnése után jászóvári könyvtáros, majd 1920–1929 között **nagykaposi** plébános volt. 1923-ban jelent meg első műve (*Hajnali harangszó*). 1929-ben már életrajza is megjelent **Farkas Gyula** tollából. 1930-ban a premontrei rend főnöke **Királyhelmece** nevezte ki plébánosnak. 1935-ben sikeres **erdélyi** körutat tett; megfordult **Franciaországban**, és a **Benelux államokban** is. Ekkor találkozott **Paul Valéryvel**, aki 1944-ben előszót írt a második francia nyelvű verseskötetéhez. 1941–42-ben a **Vigilia** főszerkesztője volt.